Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

SLÖJDUNDERVISNINGSBLAD

Från

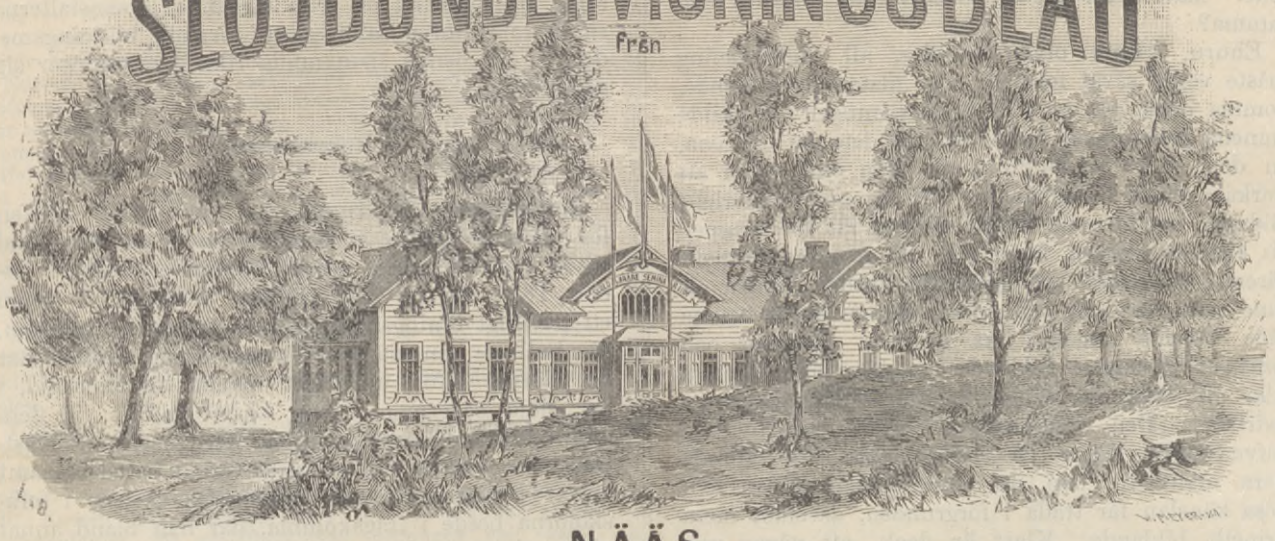

NÄÄS.

Sjunde årgången. N:o 9 (77). Redaktör: Otto Salomon. Nääs, Floda Station. (Tryckt 30/10) 1891.

Formell och materiell bildning.

Inom den pedagogiska terminologien plägar man skilja mellan å ena sidan den *formella* och å andra den *materiella* bildningen. Medan sålunda den senare får beteckna bibringandet af kunskaper och färdigheter, förstår man med den förra — formell bildning — en utveckling af själs- och kroppskrafter, som genom detta bibringande åstadkommes. Nu är det visserligen så, att en dylik åtskillnad är fullt begrundad, men det skulle dock tvifvelsutan vara en stor missuppfattning, om man tilläfventyrs föreställde sig, att dessa båda, den formella och den materiella bildningen, kunde särskiljas och förekomma oberoende af hvarandra; de äro nämligen, strängt taget, icke något annat än ett och detsamma, bildningen, sedd från två olika synpunkter. Ehuru visserligen undervisningen ibland mera beaktar den formella, än åter mera den materiella synpunkten, så finnas dock under alla omständigheter bådadera för handen. Man kan sålunda å ena sidan aldrig tänka sig ett bibringande af vare sig kunskaper eller färdigheter utan motsvarande utveckling af kraft i betydelse af förmögenhet, egenskap eller å den andra en dylik utveckling åvägabragt utan att någon kunskap eller färdighet samtidigt bibringades. Huruvida för öfrigt den sedvanliga åtskillnaden mellan kunskap och färdighet har berättigande, är en fråga för sig, som i detta sammanhang alldeles kan lämnas ur räkningen.

Formell bildning är alltså en *utveckling* och särskildt en utveckling af kraft. Härvidlag måste betonas, att utveckling i denna mening betyder något annat och mera än tillväxt. Med att en kraft eller egenskap tillväxer, förstår man nämligen, att densamma ökas, men för öfrigt bibehålles uti sitt förutvarande tillstånd; med att densamma utvecklas menas däremot, att den mäktar lösa i afseende på arten högre och mera sammansatta uppgifter än hvad förut var fallet. Ett tankeförmågans tillväxande betecknar sålunda en ökning i uthållighet, dess utveckling däremot en förändring, hvarigenom något högre kan blifva föremål för tänkandet. På samma sätt kan och bör man skilja mellan, att en person blifvit ordentligare, d. v. s., att hennes ordningssinne stigit i afseende på graden och att hos denne person ordningssinnet blifvit mera omfattande. Blott i det senare fallet är en utveckling för handen. Uttrycket »formell bildning» har föröfrigt alldeles oberättigadt fått en dålig klang hos mången, som icke varit i tillfälle sätta sig in i begreppets verkliga innebörd. Man har exempelvis uppsnappat, att i våra skolor latinet företrädesvis skall vara ett »formellt bildningsmedel», och, emedan man så anser sig böra ogilla latinundervisningen, ofta nog beroende på en från skoltiden uppbevarad hämdkänsla, tror man sig böra fördöma äfven den formella bildningen såsom sådan. Detta är emellertid intet annat än att kasta ut barnet med badvattnet. Tankegången blir ju nämligen ungefär följande: latinundervisningen skall åstadkomma formell bildning, latinundervisningen vilja vi hafva bort, alltså bör den formella bildningen också bort. Detta är snarlikt som att resonnera ungefär på följande sätt: genom att svärja öfvas talförmågan, att svärja är orätt, följaktligen är det äfven orätt att öfva talförmågan. Lika litet, som man skulle kunna gilla denna senare slutledning, lika litet bör man medvetet eller omedvetet finna den förra berättigad. Den kännetecknar egentligen intet annat än en betänklig brist i vidkommande persons bildning, såväl dess materiella som formella sida. Den formella bildningen är nämligen hvarken öfverflödig eller ens möjlig att undvara, man må söka bekämpa den än så mycket. Den är ju, rätt förstådd, intet annat än uppfostran själf. Menniskans dugliggörande för lifvet kräfver, att vissa hennes medfödda förmögenheter, godartade anlag, förstärkas icke allenast i afseende på graden utan äfven på omfattningen. Den fullvuxna menniskan måste kunna tänka, se, höra, känna bättre än det nyfödda barnet. Hon måste besitta förmågan att kunna bättre koncentrera sin uppmärksamhet, hon måste vara bättre herre öfver sin kropp, hon måste kunna styra sina begär, hon måste sträfva efter att kunna uppfatta det öfversinnliga, men allt detta: kroppens stärkande, skärpningen af de yttre sinnena, utvecklingen af minnet, förståndet, den religiösa känslan, med få ord sagdt, utvecklingen af alla de egenskaper, genom

hvilka menniskan kan blifva duglig att lefva lifvet, allt detta faller inom den formella bildningens område. Månne väl någon skulle kunna undvara densamma?

Ehuru, såsom ofvan antydes, all undervisning måste verka såväl formellt som materiellt bildande, komma dock, på det sätt undervisningen i de skilda ämnena gemenligen bedrifves, vid dem än den ena, än den andra af bildningens båda olika sidor att starkare träda i förgrunden. Till de mera materiellt bildande skolämnena kunde sålunda räknas exempelvis *historia*, *geografi*, *naturlära*, till de mera formellt däremot *matematik* och *gymnastik;* medan ämnen sådane som *skrifning* och *ritning* kunna anses betona båda sidorna ungefär lika mycket. *Religions-* och *språkundervisningens* bildande betydelse blir däremot olika allt efter den synpunkt, från hvilken desamma bedrifvas. Den religionsundervisning, vid hvilken hufvudvikten lägges på själfva läran, blir sålunda mera materiellt, den, där utvecklingen af den religiösa känslan får träda i förgrunden, däremot mera formellt bildande. Klart är dock, att någon uteslutande formell eller uteslutande materiell bildning icke kan vid äfven den mest ensidiga undervisning ifrågakomma. Ty skulle man än vid exempelvis undervisningen i naturlära blott eftersträfva ett inpluggande af naturföremålens namn och naturlagarnes ordalydelse, kunde man dock icke förhindra, att lärjungens minne utvecklades, att hans öga öppnades för den ordning och lagbundenhet, som öfverallt är rådande, hvilket otvifvelaktigt berör den formella, kraftutvecklande bildningen. Taga vi å andra sidan det skolans ämne, hvars formellt bildande betydelse måhända starkast framträder, nämligen gymnastiken, så blir förhållandet sammalunda. Gymnastikens mål är helsa. Hvarje lärare, som med lärjungarne bedrifver gymnastiska öfningar, vet, att detta icke sker för att lära barnen, huru de skola sträcka armarne eller böja knäna, utan därföre, att dylika metodiskt afvägda rörelser äro fysiskt och psykiskt stärkande. Den kraftutvecklande bildningen träder här fram alldeles öfvervägande, men det oaktadt torde näppeligen kunna förbises, att den, som gymnastiserar, samtidigt, så att säga »på köpet» äfven får en tillökning i sin materiella bildning. För att taga ett exempel. Kunskapen om, huru man bör gå tillväga, då man äntrar upp i en lina och den förvärfvade färdigheten i äntring tillhöra båda den senare. Alltså äfven här bildningens båda synpunkter förenade.

Allt efter den relativa vikt, man lägger vid den formella eller materiella sidan af bildningen, torde inom uppfostringskonsten tre olika hufvudriktningar kunna särskiljas. De äro: den *materialistiska*, den *formalistiska* och den *realistiska* riktningen. Af dessa ser den förstnämnda dugliggörandet för lifvet hufvudsakligen uti ett bibringande af vissa bestämda, för det praktiska lifvet användbara kunskaper, den andra i ordningen anser däremot detta dugliggörande böra bestå uti ett stärkande af de själens och kroppens krafter, hvilka det för barnet är af vikt att i framtiden förfoga öfver. Den sätter ett utveckladt kunskapsbegär, hvilket bibehålles, framför en ofta nog snart glömd direkt bibringad kunskap. Den säger, att vikten ingalunda ligger på hvad och huru mycket man inhemtar, utan på själfva det sätt, hvarpå inhemtandet sker. Mellan båda dessa ytterliga riktningar går nu den tredje, den s. k. realistiska. Den vill, äfven den, lägga hufvudvikten vid formell bildning, men att denna alltid skall vara grundad på ett, ur materiell synpunkt, nyttigt underlag. Då vi säga, att slöjden i de grundläggande läroanstalterna skall vara hufvudsakligen ett formellt bildningsmedel, är det denna sistnämnda riktning, som gör sig gällande.

Kanslirådet Kastman, den nyutnämnde chefen för folkskolebyrån, är och har under en lång följd af år varit en varm vän af slöjdundervisning. Redan 1876 blef på hans initiativ slöjd införd såsom ett frivilligt öfningsämne vid Karlstads seminarium, för hvilket han då var rektor. Såsom bekant har det därvid gifna uppslaget manat till efterföljd, i det slöjd sedermera äfven blifvit införd vid flera andra folkskollärareseminarier. Att Kanslirådet Kastman skarpt fattat slöjdens pedagogiska betydelse samt ansett pedagogisk slöjd vara den enda, som i folkskolorna borde i frågakomma, har han bland annat visat uti några 1886 i »Vårt Land» införda artiklar. Uti dessa artiklar häfdar han äfven med styrka, att läraren i slöjd skall hafva fått pedagogisk utbildning. Efter alla tecken att döma, torde den svenska slöjdundervisningen i Kanslirådet Kastman fått en lika nitisk som sakkunnig omhuldare.

Statsanslag för undervisning i slöjd har under år 1890 utbetalats till sammanlagdt 1,392 skolor mot 1,278 under 1889, 1,167 under 1888, 991 under 1887, 872 under 1886, 727 under 1885 och 584 under 1884.

De skolor, hvilka 1890 uppburit statsanslag fördela sig på följande sätt, hvarvid siffrorna inom parentes beteckna tillökning sedan näst föregående år: Värmlands län 161 (7), Elfsborgs län 155 (6), Göteborgs- och Bohus län 116 (8), Kopparbergs län 93 (11), Södermanlands län 81 (5), Östergötlands län 77 (8), Jönköpings län 72 (4), Örebro län 58 (4), Kalmar län 57 (7), Upsala län 54 (2), Gefleborgs län 54 (1), Vesternorrlands län 49 (10), Stockholms stad 45 (1), Skaraborgs län 43 (7), Malmöhus län 39 (4), Stockholms län 37 (5), Blekinge län 35 (4), Kristianstads län 32 (6), Vestmanlands län 29 (4), Gotlands län 26 (2), Kronobergs län 23 (5), Hallands län 22 (3), Norrbottens län 17, Jämtlands län 14 (minskning 1) och Vesterbottens län 3 (1). Hela det utanordnade beloppet utgör kr 103,067: 78 mot kr. 95,071: 19 under föregående året.

Den svenska pedagogiska slöjden i Danmark.

Äfven i Danmark synes den svenska pedagogiska slöjden nu vinna fotfäste. Såsom förut har blifvit omnämndt har herr *Søren Meldgaard* — den egentlige införaren af pedagogisk slöjd i Danmark — vid sin invid den berömda folkhögskolan i Askov belägna Sløjd- og Husflidsskole börjat anordna lärarekurser i svensk pedagogisk slöjd. Rörande den i sommar under $4^1/_2$ veckor pågående kursen, under hvilken herr *Karl Johansson* från Nääs var biträdande slöjdlärare, har nyligen »Højskolebladet», Danmarks mest spridda skoltidning, innehållit en redogörelse, ur hvilken vi låna följande:

»Denna $4^1/_2$ veckors kurs, som är den första i sitt slag här i landet, är att betrakta som en slags »afläggare» af

slöjdlärareseminariet på Nääs. Efter hand som den s. k. »Nääs-metoden» har vunnit erkännande här nere, har kraftvet på utbildande af lärare i denna metod vuxit, och då blott ett fåtal hafva råd att söka utbildning i Sverige, har man funnit det nödigt och lämpligt att inrätta en motsvarande kurs på dansk grund.

Nästan till de minsta enskildheter har kursen blifvit ledd i öfverensstämmelse med slöjdlärareseminariet på Nääs. Detta har naturligtvis särskildt varit förhållandet med de praktiska ämnena, men äfven med de teoretiska, hvilka väsentligen blifvit ledda af Föreståndaren *Schrøder* och lärarne *Nutzhorn*, *La Cour* och *Begtrup*. Dessa lärare hafva varit till stor hjälp för kursen. Deras föredrag, mäst pedagogiska och fysiologiska, hafva hållits på folkhögskolan, men med särskild hänsyn till slöjdlärarekursen. Meldgaard har hållit föredrag öfver slöjdhistoria och metodik.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Efter allt att döma har kursens förlopp varit så tillfredsställande såväl för deltagarne som för lärarne, att man med godt hopp motser en fortsättning till nästa år och framdeles.

Företaget har så tillvida varit understödt af »Dansk Slöjdförening» — som ju annars hittintills blott har understödt den så kallade »danska» slöjden — att 10 af de 11 lärare, hvilka deltogo i kursen, hafva åtnjutit föreningens understöd härtill. Kursen har af denna orsak blifvit inspekterad af två representanter för slöjdföreningen, nämligen phil. kand. *Herman Trier* och Föreståndaren *Aksel Mikkelsen*. De två herrarne uttalade sig, såvidt kändt, fördelaktigt om de uppnådda resultaten. Om resultatet af denna och efterföljande kurser kunna bidraga till, att »Dansk Slöjdförening» delade sig något mera jämnt mellan de båda riktningarne inom slöjden, skulle detta nog vara önskvärdt.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

När man betänker, att de utförda arbetena i den grad skall svara till de gifna modellerna, att den högsta tillåtna afvikelsen i mått från dessa är 3 millimeter, måste man förvånas öfver att höra, hurusom hvarje deltagare så godt som utan famlande försök blott förfärdigat *ett* exemplar af hvarje modell, och att detta är, som det skall vara. Det är ett vittnesbörd om, att modellserien är ordnad på ett lyckligt sätt, i det man går fram på sätt, att säkerheten icke kommer att svikta.

Ingen utlärd snickare skulle kunna utföra arbeten sådane som dessa, vackrare och mera noggrant. Det är nog för öfrigt ett sakförhållande, att de, hvilka i förvägen hafva lärt snickerihandtverket, långt ifrån tillhöra de främsta på en sådan kurs.

Den modellserie, som här blifvit följd, består af nedanstående föremål och inöfvas uti den ordning, hvaruti de nämnas:

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Såsom synes är det helt igenom nyttiga föremål. Skulle någon invända, att den stora noggrannheten dock för det mesta är öfverflödig på sådane föremål, må uppmärksamheten fästas därpå — hvad naturligtvis hvar och en, som har någon kännedom om slöjdsaken, vet — att föremålen här äro det underordnade, och att det just är arbetets *utförande* det kommer an på. Det är endast detta, som gifver slöjden dess värde som ett kraftigt medel i uppfostrans tjänst. Noggrannheten, skönhetssinnet, sinnet för värdet af ett solidt, välutfördt arbete, allt, hvad som sålunda inöfvas i det lilla, skall för hvarje enskild individ göra sig gällande äfven i det större. Det är självfallet, att ju mera inöfvandet kan rätta sig efter den enskildes utveckling och anlag, i dess högre grad skola de pedagogiska fordringarne blifva uppfyllda. Och här är det just den »svenska» slöjdundervisningen har sin styrka.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Slutligen tillfogas, att den i sommar afhållna kursen är att betrakta som en första hälft. Blott i genomsnitt några och trettio af de 50 modellerna hafva blifvit genomgångna, och det förutsättes därföre, att samma deltagare återkomma nästa sommar. Naturligtvis börjas äfven samtidigt en ny kurs.

Man må hoppas, att detta företag skall vinna understöd och tillslutning, så att den svenska pedagogiska slöjdundervisningen må blifva införd i många danska barnskolor. I vårt grannland mot nordost har den ju till fullo visat sin användbarhet.»

Ur modellserierna.

N:o 47. ***Bokhylla*** af furu.
Längd 52 cm. Bredd 45 cm. (Alla serierna.)

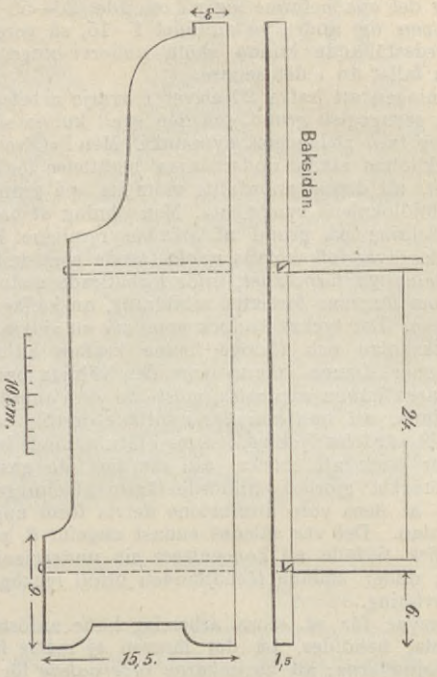

1. Delarne afsågas ur virket med bredsåg samt upphyflas med skrubbhyfvel och rubank. Bredden angifves med metermått och tjockleken med strykmått.
2. Sedan sidostyckena sammanfästats med tvenne spikar utföres konstruktionen med användande af vinkel, passare och metermått.
3. Nedre änden afskäres vinkelrätt med sinksåg samt stötes med putshyfvel.
4. Formen åstadkommes med rundsåg, stämjärn, spåckskifva, knif, fil och sickling.
5. Sidostyckena särskiljas.
6. Spåren för hyllornas insättning i sidorna utmätas med passare, vinkel, smyg och sinkstrykmått samt utskäras med knif, fogsvans och stämjärn.
7. Hyllornas längd utsättes och afsågas vinkelrätt med sinksåg. Ändarne hyflas i stötlåda med rubank.
8. Formen å hyllornas ändar uppritas med tillhjälp af sinkstrykmått och utföres med sinksåg. Framkanterna afrundas med putshyfvel. Inpassningen uti spåren sker med tillhjälp af stämjärn.
9. Delarne hopsättas vinkelrätt och limmas.
10. Sidorna och bakkanten jämnhyflas med putshyfvel.
11. Föremålet jämnas med fil och putsas med sickling.

Öfningar: Afsågning. Längdsågning. Planhyfling. Kanthyfling. Vinkelöfning. Strykmåttsöfning. Hyfling i stötlåda. Bågsågning. Lodstickning med stämjärn. Jämning med spåckskifva. Konkavt bågsnitt. Konvext bågsnitt. Tvärsnitt. Filning. Afsickling. Halfförtäckt kantgradning. Putshyfling. Konvex formhyfling. Limning.

Från Stockholms folkskolors slöjdlärareförening.

Är det från pedagogisk synpunkt fördelaktigt att hafva så många som 20 elever i hvarje arbetslag?

(Forts.)

De öfriga talarne, som anslöto sig till inledarens uppfattning, anförde bl. a. följande:

Vid frågans besvarande hade man att taga hänsyn till lärjungarnes ålder och utvecklingsgrad, till det stadium i

modellserien, på hvilket de befunne sig, och till läraren, som skulle undervisa. Om eleverna vore från skolans högsta afdelning, kunde arbetslaget vara betydligt större, än om de vore från skolans mellanstadium. Om af två lika stora arbetslag det ena befunne sig på området 20—50 i modellserien, men det andra på området 1—15, så vore utsigten att tillfredsställande kunna sköta undervisningen större i det förra fallet än i det senare.

Anordningen att hafva 20 elever i hvarje arbetslag måste hvila på pedagogisk grund, om den skall kunna sägas vara fördelaktig från pedagogisk synpunkt. Men i »Öfverstyrelsen för Stockholms stads underdåniga berättelse för år 1888» heter det, att denna anordning vidtagits »på grund af den nya träslöjdlokalens rymlighet». Men ökning af barnantalet i en afdelning på grund af lokalens rymlighet har bragt stor skada öfver folkskolans uppfostrande verksamhet. Man uppgör lämpliga läroplaner, inför förbättrade metoder, drar försorg om lärarnes fortsatta utbildning, anskaffar god materiel m. m. Det tyckes ändock som om en »mara» hängde öfver folkskolan och förtoge henne kraften att uppfostra sina alumner. Denna »mara» vore den väldiga barnskaran. Skall läraren kunna uppfostra, måste de yttre anordningarna vara sådana, att han kommer i tillfälle dertill. »Försöket har utfallit särdeles lyckligt», säges i förutnämnde berättelse. Härvid är dock att märka, att samtliga de gossar, med hvilka försöket gjordes, tillhörde lägsta afdelningen. Omkring $^2/_3$ af dem voro åtminstone delvis förut uppfostrade i slöjdskolan. Det var således endast ungefär 6, på hvilka läraren fick tillfälle att koncentrera sin undervisning. Att resultatet under sådana förhållanden utföll lyckligt, bör ej väcka förvåning.

Till försvar för så stora arbetslag hade anförts, att ett större antal behöfdes, på det läraren ej måtte få tid att hjälpa lärjungarne; att lärjungarne *öfvervakas* för mycket, och att lärarne ej ha fullt upp att göra, då de ha ett mindre lärjungeantal att handleda. Inga af dessa skäl kunna sägas vara goda. De verka sårande på lärarens hederskänsla.

Att hjälpa lärjungarne vore ett fel, att fostra dem till osjälfständighet vore illa och att vara lat i sin tjänst vore ännu värre Men något annat vore att gifva en så grundlig och åskådlig undervisning som möjligt, att noga tillse det hvarje öfning utföres väl, med noggrannhet och omsorg och att sedan, då så undervisade gossar börja taga säkra steg på egen hand, med blicken följa deras rörelser, små stunder stå vid katedern eller sitta på en bänk och njuta frukterna af det arbete, som kanske mer än nyttigt ansträngt läraren.

Att bota ett fel hos läraren genom att pålägga honom tyngre arbete, än han haft förut, torde vara ett farligt experiment. Hålles ej lärarens intresse för undervisningen vid makt, vore hans arbete af tvifvelaktigt värde.

»Genom denna anordning blir det möjligt att bereda flera gossar tillfälle till slöjd», heter det vidare i förut citerade berättelse. Men ju flera gossar, som få tillfälle till slöjd, desto flera under medelmåttan och af låg ålder måste tagas in i slöjdskolan. Och dessa barn fordra mera undervisning och noggrannare tillsyn än äldre och sådana, som redan från början visa goda anlag för slöjd.

Ordet självverksamhet hade en god klang i hvarje uppfostrares öron. Lärjungens självverksamhet vore ock ett hufvudvillkor för ett framgångsrikt uppfostringsarbete. Men frågan vore: om lärjungen blefve mer självverksam genom en knapphändig och efter individen mindre väl afpassad undervisning; om lärjungens självverksamhet befrämjas, oaktadt läraren ej hinner lära dem förstå, hvad som bör göras, och hvad de böra akta sig för, orsakerna till, att det gått illa, t. ex. i virke och verktyg m. m., och huru felen böra undvikas; om självverksamheten befrämjades därigenom, att de flera gånger få göra om modeller, emedan felen vid de särskilda öfningarnes utförande ej hunnit att i tid anmärkas.

På grund af den förda diskussionen beslöt föreningen att besvara den diskuterade frågan med *nej*. Mot detta beslut anmälde två föreningsmedlemmar sin reservation.

Rättelse.

På tredje sidans första spalt af föregående nummer står 15:de raden uppifrån: *dock*, hvilket härmed rättas till: *vara*.

Breflåda.

F. O. På de af Eder framställda båda frågorna kunna vi endast svara: Enligt vår uppfattning, ja.

För att underlätta slöjdundervisningens införande utlemnas från Nääs till skolor för dem afsedda redskap och verktyg enligt nedanstående prisuppgift. Skriftliga rekvisitioner torde ställas till Aug. Abrahamson, Nääs, Floda Station.

Mot kontant eller efterkraf.

Redskapens och verktygens namn.	Kr	öre	För 6 elever behöfligt antal	För 12 elever behöfligt antal	Fullständig uppsättning för 12 elever.
Hyfvelbänk, bokskifva, 2 skr.	21	—	3	8	12
D:o björkskifva, d:o	20	—	—	—	—
D:o furuskifva, 1 skr.	13	—	—	—	—
D:o för 2 personer. .	18	—	—	—	—
Rundsåg med ställ . . . , . . .	1	—	2	3	4
D:o bredare med ställ .	1	—	1	2	4
Sinksåg med ställ	1	15	2	4	4
Sticksåg, eng.	—	74	1	1	1
Fogsvans, eng. 12 t. 1: 50, 1:85 &	2	—	1	2	3
Rubank med dubbelt järn . .	2	85	3	8	12
Skrubbhyfvel med järn	1	5	3	8	12
Putshyfvel med dubbelt järn .	1	60	3	8	12
Rundhyfvel med 2 t. d:o .	1	70	1	1	1
Böjtång $4^1/_2$ tum	—	23	1	1	1
Flacktång, »	—	23	1	1	1
Kniptång	—	52	1	1	1
Hoftång 8 tum (9 t. 1 kr.) 30 &	—	50	1	2	2
Stämjärn eng. (sats) 12, . . .	3	10	1	2	2
D:o med påsatta skaft .	4	10	—	—	—
Lockbettel, eng. (sats) 8 st. . .	3	50	1	1	1
Håljärn, eng. (sats) 12	3	80	1	1	1
Flatfil, eng. 9	—	33	2	4	4
Halfrund fil, eng. & rasp . . .	—	44	3	6	6
Rundfil, » 9′ »	—	33	2	4	4
Sågfil, »	—	25	2	4	4
Borrsläng med 16 borr 3: 60 &	3	90	1	1	1
» utan borr 1 kr &	1	30			
Sylborr i träfodral, 8 st. . . .	—	85	1	2	3
Nya amerik. Spiralborr 3 st.	2	50	—	—	—
Knif (Nääs modell 42 ö.) 20, 25 &	—	64	4	6	12
Bandknif. . . . . 1: 60 &	—	92	1	2	2
Hammare med skaft. . . 38 &	—	56	3	8	12
Klubba	—	45	3	6	8
Passare med skruf . . . . 85 &	—	95	2	2	6
D:o utan skruf . 23, 57 &	—	63	—	—	—
Krumcirkel	—	50	1	1	1
Sickling	—	12	3	6	6
Skrufmejsel . . . . . 25, 30 &	—	20	3	6	6
Spåckskifva (af jern)	—	30	2	4	6
Skedjärn (sort.) med skaft. . .	—	25	3	6	6
Skruftving 20, cm. 15 cm. 70 ö.	1	—	3	8	8
Yxa, (amerik.) . . . . 1: 60 &	1	80	1	1	2
Strykmått (patent)	—	45	3	8	12
Sinkstrykmått	—	30	1	1	2
Smyg	—	55	1	2	2
Vinkel, 15, 20, 25, 30 cm. . .	—	16	3	—	—
D:o af metall	—	80	—	8	12
Limpanna med pensel	1	40	1	1	1
Slipsten med ställ & väf . . .	5	—	1	1	1
Slipsten (plan) med ställ . . .	2	50	1	1	1
Brynsten . . . . . 8, 20, 25 &	—	50	2	3	3
Bildhuggarejärn . . . 2: 75 &	4	50	1	1	1
Metermått . 1,20, 67, 12, 8 &	—	40	2	4	6
Svarfjärn, eng. (sats på 1 duss.)	5	80			
Böjda träsniderifilar	—	65			
Sågvikare . . . . . 45, 24 &	—	22	2	2	2
Hyfveljärn, eng., dubbla $2^1/_8$.	—	80			
D:o $1^3/_4$.	—	70			
D:o enkla 1/ . .	—	32			
Rundsågsblad	—	13			
Sinksågsblad . . 20, 25, 32 &	—	42			
Sågsnören 6:tråd. pr $^1/_2$ kilo .	1	30			
Skaft till filar, svarf- och bildhuggarejärn . $3^3/_4$, 4, $4^1/_2$ &	—	07			
Sandpapper . . . . . (1 bok)	—	36			
Stift $1^1/_2$ t. $1^1/_4$ t. 1 t. $^3/_4$ t. $^1/_2$ t.	—	—			
Lim . . . . . (1 kilo) . .	—	66			
Smörjkannor	—	46			
Filklofve	—	70			
Ritbestick	—	55			
Slipmaskiner	1	10			
Gradsågar	—	60			
Skrufställ af järn, 20 cm. . .	—	90			
Geometriska konstr. till modell.	1	25			

GÖTEBORG. Göteborgs Handelstidnings Aktiebolags tryckeri. 1891.